

Nebořte chrámy!

Jedna ze slavných básní Karla Hynka Máchy začíná slovy „Aniž křičte, že vám stavbu bořím....“

Neobávejte se, prosím, že jsem se rozhodl pobořit či poškodit skvěle renovovanou budovu Sociologického ústavu. Chci tím veršem pouze připomenout, že Mácha měl na mysli mýtotvorbu a nezbytnost jejího postupného ničení. Počátky československé sociologie v 60. letech minulého století jsou totiž opředeny alespoň třemi mýty: 1. mýtem kontinuity s prvorepublikovou sociologií, 2. mýtem „fénixe zrozeného z popela“ a 3. mýtem revidovaného marxismu. První mýtus předpokládá, že sociologie 60. let byla prostým navázáním na „nejlepší tradice“ české sociologie prvorepublikové a krátkého období 1945–1950, období heroického zápasu I. A. Bláhy a Josefa Krále za uchování sociologie. Mytologickým prvkem je zde skutečnost, že podstatnými aktéry rekonstituce sociologie nebyli sociologové doby minulé (kromě marginální a spíše polemické participace Josefa Krále a konjunkturálního a efemérního „návratu k sociologii“ Karla Gally), většina byli „nováčkové“ – ostatně Sociologická společnost tehdy měla kolem tisíce členů. Druhý mýtus předpokládá, že „nová sociologie“ vznikla spíše jako reakce na naše intelektuální zaostávání v oblasti společenských věd, a že tedy její kořeny jsou jaksi „autonomní“. Mytologickým elementem je fakt, že ve společenských vědách se tehdy větévka nepohnula, jestliže větérek stranických orgánů nezadul: předpokladem rekonstrukce sociologie byl souhlas „partajních struktur“, dokonce nejvyšší úroveň (sám jsem si jako zlínský učitel v té věci dopisoval s tajemníkem ÚV Janem Fojtíkem, ba jeden článek „na obranu sociologie“ mi vydali příslušně upravený v *Rudém právu*). Třetí mytologická vize spojuje vznik sociologie 60. let vcelku správně se změnami, jež proběhly v intelektuálním ovzduší revidovaného marxismu, čehož emblematickým symbolem byla Kosíkova *Dialektika konkrétního*, kterou jsme my, mladí, tehdy četli více než Parsonse. Mytologický prvek spočívá ale v tom, že nešlo jen o marxistickou revizi, o „vnitromarxistickou reorientaci“, ale o daleko komplexnější proces, v němž mladší generace měla vůči „klasickému marxismu“ výtky již dosti jasně zformulované.

Pro každý z těchto mýtů lze najít dost dokladů, aby jej bylo možné podložit, stejně jako dokladů, které jej vyvracejí. Nejpravděpodobnější je nespíš to, že zrod sociologie 60. let, jehož součástí bylo založení samostatného Sociologického ústavu, byl souběhem řady šťastných i nahodilých okolností, jež ovšem brutálně rozervalo následné normalizační období. Sám jsem byl na Sociologickém ústavu krátce, na sklonku 80. let, díky zásahu a trpělivému usilování vzácného a slušného člověka dr. Antonína Matějovského. Peripetiemi nástrah té doby mě provázeli trpělivě dr. Petr Matějů a ing. Jiří Večerník.

Devadesátá léta, jimiž československá a potom samostatně česká a slovenská sociologie vstupují do mezinárodní konkurenční arény, aby se přiučily i připomenuly některá svá neopakovatelná dobrodružství a osobitosti našich cest k moderní

společnosti, tedy devadesátá léta jsou opravdovým mezníkem, kdy se sociologie již nejen drží institucionálně při životě z blahovůle mocných, ale kdy opravdu začíná žít. Její živost a životnost dokládá nejen vznik nových institucí, zejména tří nových humanitních fakult a zavedení výuky sociologie prakticky na všechny školy univerzitního směru, ale především koexistence rozmanitých výkladových paradigmat, která soupeří a vzájemně se obohacují.

Smím-li – kromě blahopřání ústavu a poděkování všem, kteří se o rozvoj našeho oboru zasloužili – vyslovit i přání zcela osobní, pak je to upřímná touha po větší míře vzájemné tolerance a skutečné kooperace. Jsme příliš malá země na to, abychom mohli své síly beztestně tříštit.

Přeji vám všem, kolegyně a kolegové, vše dobré do dalších desetiletí našeho oboru a dostatek entusiasmu k překonávání překážek, jichž nikdy nebude málo. Staříčkový mocnář měl jak známo rodové heslo „viribus unitis“ a habsburská monarchie dobře věděla, co to znamená. Jakmile princip „spojenými silami“ jednou opustila, bylo po monarchii i mocnáři. Přejme si všichni, abychom těch spojených sil měli stále dost.

Miloslav Petrusek

© Michal Uřeš

prof. PhDr. Miloslav Petrusek, CSc.: Vše dobré do dalších desetiletí

Citizens, Families, and Reform

Citizens, Families, and Reform Stein Ringen

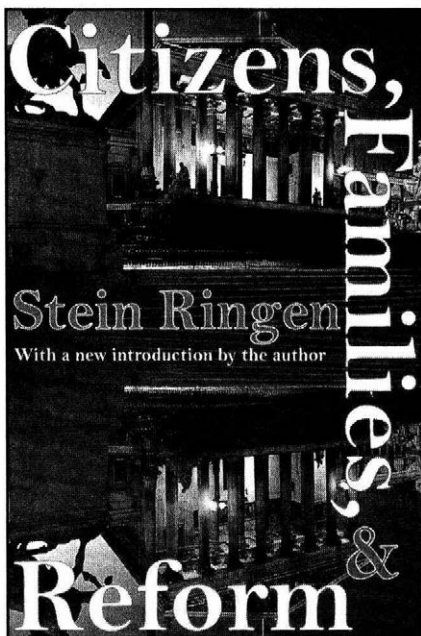
With a New Introduction by the author

In *Citizens, Families, and Reform*, Stein Ringen shows how long-standing inequalities of income and class are flexible and changing in post-industrial societies. Such inequalities respond to structural changes such as social mobility and to public policies such as those of the welfare state. His book is a study of the process from careful statistical analysis to specific policy recommendations.

Citizens, Families, and Reform draws on two strands of research summarizing detailed statistical analysis, one on children and families and the other on social inequality. Ringen's basic premise is that prudent social policy should start from investment in families. Progress and reform in society, such as extended access to education, tends to modify social divisions and stimulate open opportunity, particularly in the area of higher education. *Citizens, Families, and Reform* addresses the situation of children, who have a surprisingly lower standard of living than adult population groups by most measures of well-being. Ringen attributes this disparity to flaws in the distribution of power, which leads to the disenfranchisement of children as citizens. He addresses this problem by discussing children and voting rights, building a case for realizing the ideal of one person, one vote, by extending the vote to children.

Real democracies are necessarily imperfect. Ringen argues for the classical liberal theory of social progress through economic growth and equality of opportunity and warns against the "terrible temptation towards perfection." *Citizens, Families, and Reform's* new introduction reviews the debates sparked by the book's original publication in 1997 and suggests areas in which his arguments have been vindicated.

Stein Ringen is professor of sociology and social policy and fellow of Green College, University of Oxford. He has held various academic posts in government, including assistant director general in the Norwegian Ministry of Justice. He is the author of *The Possibility of Politics*, to be reissued by Transaction in 2006.

ISBN: 1-4128-0498-1 (Paper) 2005 218 pp. \$24.95/£18.95/£29.95

transaction

Publisher of Record in International
Social Science

Rutgers—The State University of New Jersey
Department BKAD06 0014
35 Berrue Circle
Piscataway, NJ 08854-8042

1005

Available at bookstores
worldwide or direct from the publisher.

Toll free (US only)

1-888-999-6778

or fax 732-748-9801

www.transactionpub.com